

Quan islam rima amb Europa

Després dels esperats comicis del passat 3 de novembre, els islamistes moderats del Partit de la Justícia i del Desenvolupament han obtingut la majoria absoluta al Parlament de Turquia i governaran en solitari. Un sotrac electoral que, malgrat el que pugui semblar, no evita que el marge d'error del nou executiu sigui mínim.

Els resultats obtinguts pel Partit de la Justícia i del Desenvolupament (AKP) a les eleccions del passat 3 de novembre han estat una bufetada magistral per als partits tradicionals turcs. A partir d'ara, el Parlament estarà dividit en dos blocs: 363 diputats per l'AKP sobre 550; 178 pel Partit Republicà del Poble (CHP, de tendència socialdemòcrata), i 9 diputats independents. Tots els altres partits passen a formar part del camp extraparlamentari.

La barra del 10% dels sufragis ha tingut un paper determinant en l'actual terratrèmol polític viscut a Turquia. A l'origen, aquesta havia estat pensada per l'establishment per evitar l'accés al Parlament de formacions "indesitjables" pel règim, com els partits kurds. Aquesta vegada, però, han estat els mateixos partits governamentals els que han patit les conseqüències d'una mesura criticada fins ara només per les petites formacions. Davant d'aquesta desfeta electoral sense precedents, els líders de les formacions tradicionals i antics primers ministres Tansu Çiller (dreta), Mesut Yilmaz (centredreta), i el cap del govern sortint, Bülent Ecevit (esquerra nacionalista) ja han anunciat la seva dimissió imminent. El viceprimer ministre, Devlet Bahçeli (dreta ultranacionalista), ha seguit el mateix l'exemple.

El govern turc ha pagat cara la gestió ineficaç de la major crisi econòmica travessada pel país des del 1945. Si bé la represa econòmica ha estat anunciada pels organismes internacionals, per la majoria de la població la situació continua sent força precària. L'AKP, per la seva part, ha sabut treure profit de la seva no-implicació en el govern i de la popularitat del seu líder, Recep

Tayyip Erdogan. En temps de crisi, la reputació de l'antic alcalde d'Istanbul, conegut per haver creat una important xarxa de serveis socials i les infraestructures mínimes en aquesta ciutat de més de 12 milions d'habitants, ha funcionat de meravella.

La victòria còmoda de l'AKP hauria de permetre a aquest partit de governar de manera estable després de dues dècades de governs basats en coalicions volàtils, passant per una dictadura militar entre 1980 i 1983. De moment, els mercats financers han reaccionat positivament i la borsa no ha deixat de pujar des de l'anunci de la clara victòria de l'AKP. El mateix exministre d'Economia Kemal Dervis ha reconegut que la nova composició del Parlament podria assegurar l'estabilitat política tan desitjada pels cercles econòmics. Tot i això, les incògnites sobre aquesta formació conservadora amb poca experiència política són nombroses i de gran talla.

El repte europeu. El sistema polític turc ha patit en els darrers anys una gran fragmentació, mentre que el centre polític era dominat pels "partits del cartel", sense cap projecte coherent però que sobreviuen gràcies a les relacions financeres i ideològiques que mantenen amb l'estat. Uns lligams que molt sovint eren marcats per la corrupció política i econòmica. El líder de l'AKP, en part, ha basat la seva campanya en la lluita necessària contra la corrupció i la necessitat d'un canvi en les estructures de la república. Ara caldrà esperar i veure si aquest partit s'"adaptarà" o si bé optarà per dur a terme profundes reformes del sistema polític per tal d'avançar cap a la plena democratització del país.

Recep Tayyip Erdoğan ha fet història. Amb uns resultats molt favorables, el seu partit haurà d'acostar el país a la UE, apalvagar les tensions religioses i respondre a les demandes kurdes.

L'AKP també haurà de definir-se sobre qüestions importants com l'adhesió a la Unió Europea, el conflicte greco-turc sobre l'illa de Xipre, el respecte de les llengües minoritàries o el paper de la religió en la societat turca. Sobre el primer punt, Erdoğan ha reafirmat diverses vegades la seva voluntat d'acostar Turquia a Europa. I és que, paradoxalment, des del cop d'estat tou del 1997, en què els militars van obligar el primer ministre islamista, Necmettin Erbakan, a dimitir un any després d'haver arribat al poder, l'ala moderada de l'AKP s'ha adonat que l'acostament a la Unió Europea pot ser una garantia democràtica, una espècie de "paraigües jurídic", davant l'amenaça d'una nova intervenció de les forces armades en la vida política.

De moment, les dues formacions majoritàries, AKP i CHP, han decidit fer causa comuna per fer avançar la candidatura de Turquia a la UE abans que la cimera europea de Copenhagen d'aquest desembre es pronunciï sobre l'ampliació, i han reafirmat la seva voluntat de treballar per complir amb les reformes de democratització del país exigi-

des pels Quinze. A més, els dos partits reclamen l'obertura de les negociacions per l'adhesió a partir de l'any vinent, tot i que a Brussel·les l'estratègia que cal seguir amb Turquia encara no està clara.

Per promoure la candidatura europea, Erdoğan ha anunciat que iniciarà una roda de converses amb tots els països europeus, començant de manera simbòlica per Grècia, amb qui Turquia manté un conflicte obert sobre la sobirania de l'illa de Xipre. Per primera vegada des de la invasió turca de Xipre, el 1974, un líder polític turc preveu una solució federal "a la belga" de l'únic conflicte persistent entre dos membres de l'OTAN.

El paper de l'oposició. L'erosió del centredreta ha beneficiat l'AKP, que a partir d'ara es pot perfilar com un partit conservador clàssic. D'aquesta manera, el CHP pot aprofitar el nou escenari polític per recuperar la seva línia de centreesquerra, oblidada en els darrers anys. Tot i això, alguns comentaristes turcs han assenyalat la feble legitimitat del futur Parlament, ja que només un 50% dels electors seran representats a Ankara.

A més, l'etiqueta religiosa de l'AKP pot augmentar la tensió entre els musulmans sunnites, la majoria dels turcs, i els musulmans alevins, entre un 15% i un 20% de la població. Marginalitzats del poder polític i econòmic a Turquia, els alevins veuen amb preocupació un més que possible reforçament dels privilegis per la comunitat sunnita. En aquest cas, no es pot descartar un retorn virulent dels atemptats dels grupuscles d'extrema esquerra, composts majoritàriament per alevins.

En el mateix sentit, el nou govern haurà de respondre a les demandes de la població kurda a favor de la llengua i la fi de la repressió policial a les províncies de l'est. Amb de la detenció el 1999 d'Abdul-lah Öcalan, líder del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK), la guerrilla kurda va posar fi a les seves activitats armades a l'interior de Turquia. Tres anys després, el govern central encara no ha iniciat un procés de normalització a les tres regions kurdes en què es manté vigent l'estat d'emergència. Els dirigents del PKK han afirmat diverses vegades que la treva actual no pot ser definitiva si no hi ha una resposta positiva d'Ankara a les demandes de major autonomia cultural. El govern de l'AKP haurà de demostrar que la seva crida a la fraternitat entre musulmans, turcs i kurds es concreta en algunes mesures molt importants, com ara el desenvolupament econòmic del Kurdistan turc.

Finalment, caldrà veure quina és l'actitud de l'exèrcit, autèntic poder a l'ombra. Fins aquest moment, el general Hilmi Ozkök ha donat la seva benedicció als guanyadors considerant que "els resultats reflecteixen la voluntat del poble". El líder de l'AKP ha manifestat la seva estima per l'exèrcit i ha demanat que ningú creï problemes entre ells i les forces armades. Malgrat aquestes declaracions conciliadores, Erdoğan és conscient que els generals no dubtaran a posar fi a aquesta experiència islamodemocràtica si les opcions principals de la política interior i exterior del Consell de Seguretat Nacional són desafiades per l'AKP.

Jordi Tejel